

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μάθημα: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Α΄ Λυκείου

Τίτλος:

Ρεπόρτερ / Ρεπορτάζ:

Ξενοφών: ένας ικανός ρεπόρτερ!

ΙΩΑΝΝΑ Δ. ΤΣΙΛΙΓΙΑΝΝΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα

Τ.Κ. 55 132

Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2313331501

e-mail: centre@komvos.edu.gr

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

Α' Λυκείου
«Ρεπόρτερ / Ρεπορτάζ:
Ξενοφών: ένας ικανός ρεπόρτερ!»

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ρεπόρτερ / Ρεπορτάζ: Ξενοφών: ένας ικανός ρεπόρτερ!

Δημιουργός

Ιωάννα Δ. Τσιλιγιάννη

Τάξη

Α' Λυκείου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (Ξενοφώντος *Ελληνικά*)

Διαθεματικότητα

Η διδακτική πρόταση είναι διαθεματική.

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Νεοελληνική Γλώσσα

Χρονική διάρκεια

2 διδακτικές περιόδους.

Δυνατότητα 3^{ης} διδακτικής περιόδου, με πρόσθετο διδακτικό υλικό.

Χώρος

Αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής.

Προϋποθέσεις υλοποίησης

Για τον δάσκαλο: εξοικείωση με το [Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#).

Για τον μαθητή: βασικές γνώσεις χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Για το σχολείο: εργαστήριο Πληροφορικής ή δυνατότητα ασύρματης σύνδεσης με το διαδίκτυο, ώστε να είναι δυνατή η εργασία σε φορητό υπολογιστή.

2. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ (ΠΕΡΙΛΗΨΗ)

Οι μαθητές χρησιμοποιούν το [Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#), προκειμένου να συνθέσουν έναν περιγραφικό ορισμό και να κατανοήσουν μία έννοια, έναν όρο, ο οποίος συνδέεται με την κατανόηση των *Ελληνικών* του Ξενοφώντα. Το δίωρο σενάριο εστιάζει στο κειμενικό είδος *ρεπορτάζ (ρεπόρτερ)*.

Το σενάριο αποτελείται από δύο σχετικά αυτόνομα μέρη:

α' μέρος: Ρεπορτάζ / Ξενοφών: ένας ικανός ρεπόρτερ

(1 διδακτική περίοδος)

β' μέρος: Ρεπορτάζ / Θέματα από τα *Ελληνικά* του Ξενοφώντα

(1 διδακτική περίοδος)

Κατά την κρίση του εκπαιδευτικού:

- το α' μέρος μπορεί να επεκταθεί κατά μία διδακτική περίοδο.
- το β' μέρος μπορεί να παραλειφθεί.
- το β' μέρος μπορεί να επεκταθεί κατά μία διδακτική περίοδο.

Στο α' μέρος, το σενάριο ενθαρρύνει τους μαθητές να εργαστούν σε ομάδες και να σκεφτούν επαγωγικά, προκειμένου να κατανοήσουν: α) ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του κειμενικού είδους του ρεπορτάζ, και β) για ποιο λόγο ο Ξενοφών χαρακτηρίζεται «ικανός ρεπόρτερ». Οι μαθητές μελετούν αρχικά τα δελτία του [Ψηφιακού Αρχείου Γεωργακά](#) και στη συνέχεια μία ή περισσότερες ενότητες των *Ελληνικών* του Ξενοφώντα. Τα αποτελέσματα της εργασίας τους παρουσιάζονται στην τάξη και αναρτώνται σε ηλεκτρονικό χώρο.

Στο β' μέρος, το σενάριο ενθαρρύνει τους μαθητές να αναζητήσουν στο διαδίκτυο ρεπορτάζ στα οποία παρουσιάζονται θέματα από τα [Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών \(2011\) των Αρχαίων Ελληνικών Α' Λυκείου \(Γνώσεις για τον κόσμο\)](#) και να συνθέσουν τη δική τους «σχολική» ηλεκτρονική βιβλιοθήκη σχολιασμένων ρεπορτάζ. Τα αποτελέσματα

της εργασίας των μαθητών παρουσιάζονται στην τάξη και αναρτώνται σε ηλεκτρονικό χώρο.

3. ΣΤΟΧΟΙ - ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Το σενάριο προωθεί τη χρήση από τον μαθητή βασικών ηλεκτρονικών εργαλείων, όπως είναι το [Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#), αλλά και ελεύθερων διαδικτυακών πόρων. Ενθαρρύνει τόσο την πειθαρχημένη εργασία σε δοσμένες ηλεκτρονικές πηγές όσο και την αυτενέργεια για την ανεύρεση πρόσθετου διδακτικού υλικού, σε πλαίσιο ομαδοσυνεργατικό. Με τον τρόπο αυτό καλλιεργεί βασικές δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα, εφόσον οι μαθητές αυτονομούνται σε μεγάλο βαθμό και αναλαμβάνουν, τελικά, την ευθύνη της εργασίας τους.

Σε μία παραδοσιακή διδασκαλία, ο εκπαιδευτικός θα «παρέδιδε» τα χαρακτηριστικά του *ρεπορτάζ* (γενικότερα: θα «παρέδιδε» τα χαρακτηριστικά ενός κειμενικού είδους) ή θα «υπαγόρευε» τα στοιχεία των *Ελληνικών* τα οποία έχουν τον χαρακτήρα *ρεπορτάζ*, μεταβάλλοντας τους μαθητές σε παθητικούς αποδέκτες/καταναλωτές της γνώσης. Αντίθετα, με αυτό το σενάριο, καταβάλλεται προσπάθεια, ώστε το «knowledge delivery» να αντικατασταθεί από το «knowledge building», δηλαδή από την κατασκευή της γνώσης από τους μαθητές, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ουσιαστική κατανόηση και, άρα, η διάρκεια των γνωστικών αποτελεσμάτων.

Γνώσεις για τον κόσμο και στάσεις, αξίες, πεποιθήσεις

Βασικοί στόχοι είναι οι μαθητές:

- να αποκτήσουν πιο θετική στάση προς το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών –το οποίο συχνά θεωρείται απαρχαιωμένο– μέσω της σύνδεσης του μαθήματος με ένα σύγχρονο κειμενικό είδος το οποίο είναι και οικείο και ενδιαφέρον για τους μαθητές·
- να εξοικειωθούν με τον επαγωγικό τρόπο σκέψης και εργασίας, μαθαίνοντας να «κατασκευάζουν» τη γνώση (έρευνα, συλλογή, αξιολόγηση, σύνθεση).

Κατά την κρίση του εκπαιδευτικού, ανάλογα με την ενότητα (ή τις ενότητες) που θα επιλέξει, σύμφωνα με τα [Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών](#) (2011, *Γνώσεις για τον κόσμο*), οι μαθητές καλούνται να διερευνήσουν και να κατανοήσουν σε μεγαλύτερο βάθος κάποιο από τα ακόλουθα θέματα:

- Ξεν. Έλλ. 2,1,16-32: Ο ρόλος του ηγέτη σε κρίσιμες στιγμές.
Το ζεύγος αλαζονεία - σύνεση.
- Ξεν. Έλλ. 2,2,1-4: Η πολιτική κυριαρχία ως συνέπεια της στρατιωτικής κυριαρχίας.
Το σχήμα ύβρις - τίσις.
Η συλλογική ενεργοποίηση σε κρίσιμες περιστάσεις.
- Ξεν. Έλλ. 2,2,16-23: Ο ρόλος των (πολιτικών) προσώπων στην ιστορική εξέλιξη.
Πόλεμος και διπλωματία – Το ζεύγος λόγος - έργο.
- Ξεν. Έλλ. 2,3,11-16: Το ζεύγος ηθική - πολιτική.
- Ξεν. Έλλ. 2,3,50-56: Δίκες πολιτικής σκοπιμότητας (παρωδία δίκης).
Παρακρατικοί μηχανισμοί.
- Ξεν. Έλλ. 2,4,1-17: Η αναγκαιότητα του ένοπλου αγώνα για την κατάλυση τυραννικού καθεστώτος.
Η συλλογική ενοχοποίηση ως μέσον επιβολής του τυραννικού καθεστώτος.
- Ξεν. Έλλ. 2,4,18-23: Η αυτοθυσία για την επίτευξη υψηλού (συλλογικού) στόχου.
Συνεκτικοί κοινωνικοί δεσμοί (συνείδηση του

συνανήκειν) / Διάσπαση μιας κοινωνικής ομάδας.

Ειρήνη και πόλεμος.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Στόχος είναι οι μαθητές:

- να αντιλαμβάνονται ότι η ουσιαστική κατανόηση μιας λέξης (μπορεί να) οδηγεί στην κατανόηση ευρύτερων νοηματικών ενοτήτων. Να αντιλαμβάνονται δηλαδή ότι, κάποιες φορές, αυτό που θεωρείται ελλιπής κατανόηση (ενός κειμένου) ή έλλειμμα γνώσεων (σε κάποιο θέμα) είναι στην πραγματικότητα η περιορισμένη κατανόηση μεμονωμένων –και, ίσως– απλών λέξεων.
- να εξοικειωθούν με τη μέθοδο κατανόησης των λέξεων βάσει ηλεκτρονικών υλικών, εργαλείων και περιβαλλόντων.

Γραμματισμοί

Στόχος είναι οι μαθητές:

- να εξοικειωθούν με τα χαρακτηριστικά της ιστοριογραφίας του Ξενοφώντα.
- να μπορούν να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους του *ρεπορτάζ* και να είναι σε θέση να γράψουν ανάλογα κείμενα.
- να εξοικειωθούν με τη στοχευμένη χρήση ηλεκτρονικών εργαλείων και περιβαλλόντων, όπως το [Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#), προκειμένου να μελετήσουν δεδομένο θέμα.
- να αναπτύξουν δεξιότητες για την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, ώστε να είναι σε θέση να επιλέγουν κριτικά και να αξιοποιούν τα στοιχεία που εντοπίζουν, καθώς και να προχωρούν σε κριτική επεξεργασία και συνθετική παρουσίαση των δεδομένων (κριτικός γραμματισμός).
- να ασκηθούν στην ομαδική εργασία σε ηλεκτρονικά περιβάλλοντα μάθησης.

- να ασκηθούν στον προφορικό λόγο·
- να ασκηθούν στη συγγραφή ατομικών ή/και ομαδικών κειμένων·
- να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, παρουσιάζοντας ένα θέμα.

Διδακτικές πρακτικές

Καθοδηγημένη αναζήτηση στο διαδίκτυο.

4. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

4.1. Αφόρμηση

Αφόρμηση για το σενάριο αποτέλεσε μία φράση της εισαγωγής του σχολικού βιβλίου: «[Ο Ξενοφών] Με τη σαφήνεια όμως και την ακρίβεια στην έκφρασή του, [...] τη ζωντάνια της γραφής του, που θυμίζει ικανό «ρεπόρτερ» [...]».

Η λέξη «ζωντάνια» –κατανοητή και εξηγήσιμη από έναν έμπειρο φιλόλογο– συχνά λειτουργεί για τους μαθητές ως ένα από τα κλισέ των φιλολογικών μαθημάτων και πολλές φορές παραμένει ακατανόητη, ακόμα και μετά από τις εξηγήσεις του φιλόλογου. Συχνά, οι μαθητές αδυνατούν να τεκμηριώσουν αυτόν τον χαρακτηρισμό, δυσκολεύονται δηλαδή να εντοπίσουν και να τεκμηριώσουν τα χαρακτηριστικά του κειμένου βάσει των οποίων ο Ξενοφών χαρακτηρίζεται «ικανός ρεπόρτερ».

Καθώς η λέξη *ρεπόρτερ* δεν έχει ένα σταθερό περίγραμμα για τους μαθητές, κατά τη διδασκαλία του αρχαίου κειμένου δημιουργείται η ανάγκη συνεχών επαναλήψεων και χάνεται πολύτιμος διδακτικός χρόνος, χωρίς να εξασφαλίζεται στέρεο και διαρκές γνωστικό αποτέλεσμα. Η αναποτελεσματικότητα της παραδοσιακής διδασκαλίας οδήγησε στη διαμόρφωση αυτού του σεναρίου.

4.2. Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Τα χαρακτηριστικά της ιστοριογραφίας του Ξενοφώντα αποτελούν κεντρικό θέμα των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών ([ΑΠΣ ΑΡΧ 2011](#)), καθώς ζητείται από τους μαθητές να

εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά της ιστοριογραφίας του Ξενοφώντα, συγκροτώντας έναν κατάλογο ο οποίος συμπληρώνεται ανά ενότητα αρχαίου κειμένου. Αυτή η διδακτική πρακτική επανέρχεται σταθερά, εξυπηρετώντας έναν από τους βασικούς γραμματισμούς του μαθήματος συνολικά.

Αλλά και στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, και στις τρεις τάξεις του Λυκείου, δίνεται έμφαση στη διάκριση των κειμενικών ειδών και στη δυνατότητα των μαθητών να παράγουν λόγο συγκεκριμένου κειμενικού είδους. Η προσπάθεια να συνδεθεί το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών με το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας διακρίνεται και σε επαναλαμβανόμενες διδακτικές πρακτικές των [ΑΠΣ ΑΡΧ 2011](#), καθώς και εκεί ζητείται από τους μαθητές να παράγουν λόγο συγκεκριμένου κειμενικού είδους (επιστολή, ημερολόγιο κλπ.).

Τα σχολικά βιβλία της Έκθεσης - Έκφρασης δεν διακρίνουν/κατονομάζουν το ρεπορτάζ ως ιδιαίτερο είδος του δημοσιογραφικού λόγου, ούτε προχωρούν σε συσχέτισή του με το άρθρο – κειμενικό είδος το οποίο διδάσκεται αναλυτικά και αποτελεί συχνά αντικείμενο εξέτασης στις πανελλαδικές εξετάσεις, στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Βέβαια, στο σχολικό βιβλίο της Έκθεσης - Έκφρασης, στο [β' τεύχος](#), το οποίο συνήθως διδάσκεται αναλυτικά στη Β' Λυκείου, εμπεριέχεται η εκτενής ενότητα [«Η είδηση»](#). Από αυτήν την ενότητα ο διδάσκων μπορεί να αντλήσει υλικό το οποίο αφορά το ρεπορτάζ, εστιάζοντας κυρίως στις υποενότητες: α) [η οργάνωση της είδησης](#), β) [τα αστέρια της είδησης](#).

4.3. Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το σενάριο επιδιώκει να συνδυάσει την εργασία σε αξιόπιστο και έγκυρο ιστότοπο ([Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#)) με την ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο.

Η ελεύθερη αναζήτηση απαιτεί προετοιμασία των μαθητών και συζήτηση στην τάξη σχετικά με τις προϋποθέσεις που καθιστούν ένα κείμενο κατάλληλο ως διδακτικό υλικό. Επειδή, κατά την ελεύθερη πλοήγηση, δεν εξασφαλίζεται πάντα η απόλυτη ασφάλεια και εγκυρότητα, πολλοί εκπαιδευτικοί είναι εξαιρετικά διστακτικοί στο θέμα της ελεύθερης

αναζητήσης. Παρ' όλα αυτά, η πολύχρονη σχολική εμπειρία δείχνει ότι, κατά κανόνα, οι μαθητές αντιμετωπίζουν αυτό το θέμα με σοβαρότητα, όταν μάλιστα έχει προηγηθεί αναλυτική συζήτηση στην τάξη και έχουν διευκρινιστεί οι κανόνες λειτουργίας της τάξης, των ομάδων και των μεμονωμένων μαθητών.

4.4. Διδακτική πορεία

Α' μέρος: Ρεπορτάζ / Ξενοφών: ένας ικανός ρεπόρτερ!

Το α' μέρος είναι ένα μικροσενάριο, δηλαδή έχει διάρκεια μίας διδακτικής περιόδου και επικεντρώνεται σε τρεις εκπαιδευτικές δραστηριότητες περίπου δεκάλεπτης διάρκειας.

Οι μαθητές εργάζονται χωρισμένοι σε ομάδες στο εργαστήριο Πληροφορικής ή σε φορητούς υπολογιστές συνδεδεμένους με ασύρματο δίκτυο.

Εισαγωγικά (5-10 λεπτά)

Κατά τη διδασκαλία της εισαγωγής του σχολικού βιβλίου ([Η ζωή και το έργο του Ξενοφώντα](#)), ο εκπαιδευτικός αναφέρει ότι ο Ξενοφών έχει χαρακτηριστεί «ικανός ρεπόρτερ» και ζητά από τους μαθητές να εξηγήσουν τι σημαίνει αυτός ο όρος. Οι μαθητές εκφράζουν τις απόψεις τους σχετικά με το ερώτημα που τέθηκε και κρατούν πρόχειρες σημειώσεις, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν αργότερα. Προκειμένου να αρθούν τυχόν αμφιβολίες και να διατυπωθεί ένας ορισμός ακριβής και πλήρης, ο εκπαιδευτικός προτείνει περαιτέρω διερεύνηση του ερωτήματος και παραπέμπει σε ένα αξιόπιστο και καινοτόμο ηλεκτρονικό περιβάλλον, δηλαδή στο [Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#). Καθώς η ακόλουθη 1^η εκπαιδευτική δραστηριότητα απαιτεί απλή αναζήτηση, ο εκπαιδευτικός δεν χρειάζεται πάνω από πέντε λεπτά, για να επιδείξει στους μαθητές το [Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#) και τον τρόπο εργασίας σε αυτό.

1^η εκπαιδευτική δραστηριότητα (10 λεπτά)

Οι μαθητές μπαίνουν στο [Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#) και πληκτρολογούν τη λέξη *ρεπόρτερ*. Λαμβάνουν 25 εγγραφές.

Οι μαθητές μελετούν τα 25 δελτία και τα αποδελτιώνουν, συμπληρώνοντας σε έναν πίνακα: α) τον αύξοντα αριθμό του δελτίου (αριστερή στήλη) και β) το χαρακτηριστικό του ρεπορτάζ το οποίο εντόπισαν στο δελτίο (δεξιά στήλη).

Αν υπάρχουν επικαλύψεις στις πληροφορίες των δελτίων, τότε, στο ίδιο τετράγωνο της αριστερής στήλης σημειώνονται όλοι μαζί οι αύξοντες αριθμοί των δελτίων που περιέχουν την ίδια πληροφορία.

Σημείωση / Πρόταση διεύρυνσης του σεναρίου κατά 10 λεπτά:

Η σταθερή επανάληψη της ίδιας πληροφορίας μπορεί να συνδέεται με τη σημασία/αξία της πληροφορίας. Αυτό μπορεί: α) απλώς να αναφερθεί στην τάξη, ή β) να αποτελέσει αντικείμενο ιδιαίτερης συζήτησης, για την οποία θα χρειαστεί ένα πρόσθετο δεκάλεπτο. Πιθανές ερωτήσεις που θα τεθούν κατά τη συζήτηση:

- Πότε/Σε ποιες περιπτώσεις επαναλαμβάνεται μια πληροφορία; Ποια σκοπιμότητα (μπορεί να) εξυπηρετεί η επανάληψη (μιας πληροφορίας);
- Ποια σχέση υπάρχει ανάμεσα στην επανάληψη μιας πληροφορίας και τη σημασία/αξία της πληροφορίας;
- Ποια σχέση υπάρχει ανάμεσα στον πομπό και τον δέκτη (της επαναλαμβανόμενης πληροφορίας);

Αυτή η συζήτηση μπορεί να καλύψει απορίες που ίσως διατυπωθούν στην τάξη κατά την επεξεργασία του υλικού του [Ψηφιακού Αρχείου Γεωργακά](#): «Γιατί να μη χρησιμοποιήσουμε ένα συνηθισμένο λεξικό; Γιατί να διαβάσουμε τριάντα δελτία;». Ο εκπαιδευτικός: α) θα τονίσει τα πλεονεκτήματα της επαγωγικής σκέψης και του επαγωγικού τρόπου εργασίας, β) θα συζητήσει την αξία της κατανόησης μιας λέξης μέσα στα συμφραζόμενά της, παράλληλα όμως γ) μπορεί να θέσει και το προαναφερθέν θέμα της επαναληπτικότητας ως κριτηρίου σημασίας.

2^η εκπαιδευτική δραστηριότητα (10 λεπτά)

Οι μαθητές οργανώνουν το υλικό που προήλθε από την ηλεκτρονική αναζήτηση στο [Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά](#) και τη μελέτη των δελτίων. Συνθέτουν έναν γραπτό περιγραφικό ορισμό ο οποίος αποδίδει με ακρίβεια το νόημα του όρου *ρεπόρτερ* (τα χαρακτηριστικά του *ρεπορτάζ*).

Γίνεται ανάρτηση των αποτελεσμάτων στον ομαδικό φάκελο εργασίας, σε ηλεκτρονικό χώρο. Η ανάρτηση είναι απαραίτητη ως σταθερή βάση: α) για την αυτοαξιολόγηση κάθε ομάδας, β) για τη διαμόρφωση του «τελικού» ορισμού.

Η παρούσα εκπαιδευτική δραστηριότητα ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην τάξη. Μία ομάδα παρουσιάζει τον ορισμό που διαμόρφωσε. Όλοι οι μαθητές ενθαρρύνονται να διατυπώσουν τις απόψεις τους. Στο τέλος της συζήτησης γίνεται ανάρτηση στον κοινό φάκελο εργασίας όλης της τάξης, σε ηλεκτρονικό χώρο.

Σημείωση:

Οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση να εξηγήσουν προφορικά τα κριτήρια τα οποία χρησιμοποίησαν κατά την οργάνωση του υλικού. Για παράδειγμα:

- Ποια πληροφορία προτάχθηκε; (Το γένος, η γενίκευση: το ρεπορτάζ είναι ένα είδος δημοσιογραφικού λόγου)
- Με ποια σειρά δόθηκαν τα χαρακτηριστικά του; Γιατί;
- Ποιο/α χαρακτηριστικό/ά του αναπτύχθηκε/αν εκτενέστερα; Γιατί;

3^η εκπαιδευτική δραστηριότητα (10 λεπτά)

Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να διαβάσει μια από τις διδασκόμενες ενότητες των *Ελληνικών* του Ξενοφώντα. Οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν δύο-τρία χαρακτηριστικά του ρεπορτάζ στην ενότητα την οποία ανέλαβαν. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στην τάξη και αναρτώνται στον κοινό φάκελο εργασίας όλης της τάξης, σε ηλεκτρονικό χώρο.

Σημείωση / Παραλλαγή του σεναρίου:

Κατά την κρίση του διδάσκοντος, προκειμένου να εξοικονομηθεί χρόνος κατά την παρουσίαση των ομάδων, μπορεί να δοθεί προς μελέτη μόνο μία ενότητα των *Ελληνικών*, κοινή για όλες τις ομάδες.

Αν μάλιστα επιλεγεί η πρώτη διδασκόμενη ενότητα (2,1,16-32), τότε το μάθημα μπορεί να είναι ταυτόχρονα: α) καταληκτικό για τη διδασκαλία της εισαγωγής του βιβλίου και β) εισαγωγικό για την πρώτη ενότητα του αρχαίου κειμένου.

Α' μέρος: Επέκταση:

Το α' μέρος επιδέχεται επέκταση κατά μία διδακτική περίοδο. Βλ. αναλυτικά: [Άλλες εκδοχές](#).

Β' Μέρος: Ρεπορτάζ / Θέματα από τα *Ελληνικά του Ξενοφώντος*

Το β' μέρος είναι επίσης ένα μικροσενάριο, δηλαδή έχει διάρκεια μιας διδακτικής περιόδου και επικεντρώνεται σε τρεις εκπαιδευτικές δραστηριότητες περίπου δεκάλεπτης διάρκειας.

Στο β' μέρος, το σενάριο ενθαρρύνει τους μαθητές να αναζητήσουν στο διαδίκτυο ρεπορτάζ στα οποία παρουσιάζονται θέματα από τα [Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών](#) (2011) των Αρχαίων Ελληνικών Α' Λυκείου (*Γνώσεις για τον κόσμο*) και να συνθέσουν τη δική τους «σχολική» ηλεκτρονική βιβλιοθήκη σχολιασμένων ρεπορτάζ.

1^η εκπαιδευτική δραστηριότητα (10 λεπτά)

Οι μαθητές αναζητούν στο διαδίκτυο ρεπορτάζ στα οποία παρουσιάζονται θέματα από τα *Ελληνικά του Ξενοφώντα*.

A. Η απλούστερη εκδοχή της 1^{ης} δραστηριότητας:

Ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να επικεντρωθούν στην πρώτη διδασκόμενη ενότητα (2,1,16-32). Ενημερώνει τους μαθητές ότι, στα [ΑΠΣ ΑΡΧ 2011](#), δύο θέματα προτείνονται προς μελέτη:

- Ο ρόλος του ηγέτη σε κρίσιμες στιγμές.
- Το ζεύγος αλαζονεία - σύνεση.

Και τα δύο θέματα είναι απλά και επανέρχονται συχνά στο διαδίκτυο.

Β. Η πιο απαιτητική εκδοχή της 1^{ης} δραστηριότητας:

Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να διαβάσει μια από τις διδασκόμενες ενότητες των *Ελληνικών* του Ξενοφώντα και να αναζητήσει διαδικτυακό υλικό για τα αντίστοιχα θέματα:

- Ξεν. Έλλ. 2,1,16-32: Ο ρόλος του ηγέτη σε κρίσιμες στιγμές.
Το ζεύγος αλαζονεία - σύνεση.
- Ξεν. Έλλ. 2,2,1-4: Η πολιτική κυριαρχία ως συνέπεια της στρατιωτικής κυριαρχίας.
Το σχήμα ύβρις - τίσις.
Η συλλογική ενεργοποίηση σε κρίσιμες περιστάσεις.
- Ξεν. Έλλ. 2,2,16-23: Ο ρόλος των (πολιτικών) προσώπων στην ιστορική εξέλιξη.
Πόλεμος και διπλωματία – Το ζεύγος λόγος - έργο.
- Ξεν. Έλλ. 2,3,11-16: Το ζεύγος ηθική - πολιτική.
- Ξεν. Έλλ. 2,3,50-56: Δίκες πολιτικής σκοπιμότητας (παρωδία δίκης).
Παρακρατικοί μηχανισμοί.
- Ξεν. Έλλ. 2,4,1-17: Η αναγκαιότητα του ένοπλου αγώνα για την κατάλυση τυραννικού καθεστώτος.
Η συλλογική ενοχοποίηση ως μέσον επιβολής του τυραννικού καθεστώτος.
- Ξεν. Έλλ. 2,4,18-23: Η αυτοθυσία για την επίτευξη υψηλού (συλλογικού) στόχου.

Συνεκτικοί κοινωνικοί δεσμοί (συνείδηση του
συνανήκειν) / Διάσπαση μιας κοινωνικής ομάδας.

Ειρήνη και πόλεμος.

Γ. Μόνο για ... πολύ δυνατούς λύτες ... :

Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να διαβάσει μια από τις διδασκόμενες ενότητες των *Ελληνικών* του Ξενοφώντα, να εντοπίσει ένα βασικό θέμα και να αναζητήσει το αντίστοιχο διαδικτυακό υλικό.

Σημείωση:

Αν οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με την αναζήτηση στο διαδίκτυο ή αν ο διδάσκων θέσει πολύ αυστηρούς όρους ως προς την επιλογή του υλικού, τότε αυτή η δεκάλεπτη δραστηριότητα μπορεί να δοθεί από το προηγούμενο μάθημα, ως εργασία για το σπίτι.

2^η εκπαιδευτική δραστηριότητα (10 λεπτά)

Οι μαθητές, σε γραπτό κείμενο το οποίο παράγεται ομαδικά και αναρτάται στον ηλεκτρονικό χώρο της ομάδας τους:

- α) παραθέτουν το κείμενο το οποίο αλίευσαν από το διαδίκτυο·
- β) τεκμηριώνουν την επιλογή του κειμένου ως ρεπορτάζ, δηλαδή εξηγούν βάσει ποιων χαρακτηριστικών του το κατέταξαν στο κειμενικό είδος του ρεπορτάζ·
- γ) δίνουν πολύ σύντομα τα βασικά σημεία του κειμένου, σε σχέση πάντα με το προς μελέτη θέμα (*Γνώσεις για τον κόσμο*).

3^η εκπαιδευτική δραστηριότητα (10 λεπτά)

Τα αποτελέσματα της εργασίας των μαθητών παρουσιάζονται στην τάξη και αναρτώνται σε ηλεκτρονικό χώρο.

5. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ)

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Ερωτήσεις:

Τι σημαίνει η λέξη «ρεπόρτερ»;
 Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους «ρεπορτάζ»;
 Γιατί ο Ξενοφών χαρακτηρίζεται «ικανός ρεπόρτερ»;

Ηλεκτρονικό περιβάλλον εργασίας:

Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά:
<http://georgakas.lit.auth.gr/dgeorgakas/index.php>

Ασκήσεις για να απαντηθούν οι ερωτήσεις:

A) Αφού μελετήσετε το υλικό του Ψηφιακού Αρχείου Γεωργακά, να συμπληρώσετε τον ακόλουθο πίνακα:

αριθμός δελτίου	ρεπόρτερ (χαρακτηριστικά του ρεπορτάζ)

[Μπορείτε να προσθέσετε όσες σειρές χρειάζονται.]

Β) Να συνθέσετε έναν γραπτό ορισμό ο οποίος αποδίδει με ακρίβεια το νόημα του όρου *ρεπόρτερ* (τα χαρακτηριστικά του *ρεπορτάζ*).

Να αναρτήσετε το κείμενό σας στον ομαδικό ηλεκτρονικό φάκελο εργασίας.

Γ) Αφού μελετήσετε τη μετάφραση της πρώτης ενότητας των *Ελληνικών* του Ξενοφώντος (2,1,16-32), να εντοπίσετε δύο-τρία χαρακτηριστικά του κειμένου βάσει των οποίων ο Ξενοφών χαρακτηρίζεται «ικανός ρεπόρτερ» και να συμπληρώσετε τον ακόλουθο πίνακα:

Απόσπασμα (αποσπάσματα) του κειμένου	Χαρακτηριστικό του ρεπορτάζ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Στα *Ελληνικά* του Ξενοφώντος, στην ενότητα 2,1,16-32, θίγονται δύο βασικά θέματα:

1. Ο ρόλος του ηγέτη σε κρίσιμες στιγμές.
2. Το ζεύγος αλαζονεία - σύνεση.

Ασκήσεις:

A) Αφού επιλέξετε ένα από τα δύο θέματα, να αναζητήσετε διαδικτυακά ένα ρεπορτάζ στο οποίο θίγεται αυτό το θέμα.

Ιστότοπος: _____

URL: _____

Τίτλος/θέμα: _____

B) Να εξηγήσετε ποια χαρακτηριστικά του κειμένου οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το κείμενο είναι ρεπορτάζ.

- _____

- _____

- _____

6. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Επέκταση κατά μία διδακτική περίοδο

Το [α' μέρος](#) του σεναρίου μπορεί να επεκταθεί κατά μία διδακτική περίοδο, ώστε να μελετηθεί καλύτερα το υλικό το οποίο περιέχεται στο σχολικό βιβλίο της Έκθεσης - Έκφρασης, στο [β' τεύχος](#), στην ενότητα [«Η είδηση»](#). Όπως προαναφέρθηκε, από αυτήν την ενότητα ο διδάσκων μπορεί να αντλήσει υλικό το οποίο αφορά το ρεπορτάζ, εστιάζοντας κυρίως στις υποενότητες: α) [η οργάνωση της είδησης](#), β) [τα αστέρια της είδησης](#).

Σε αυτήν την περίπτωση, προστίθενται οι ακόλουθες εκπαιδευτικές δραστηριότητες:

1^η εκπαιδευτική δραστηριότητα (10 λεπτά)

Οι μαθητές αναζητούν την ενότητα [«Η είδηση»](#) και μελετούν τις υποενότητες: α) [η οργάνωση της είδησης](#), β) [τα αστέρια της είδησης](#).

2^η εκπαιδευτική δραστηριότητα

Οι μαθητές εργάζονται ομαδικά για να απαντήσουν την ακόλουθη ερώτηση: Είναι οργανωμένο το υλικό της ενότητας XXX των Ελληνικών του Ξενοφώντα; Πώς; Με ποια κριτήρια;

3^η εκπαιδευτική δραστηριότητα

Οι μαθητές εργάζονται ομαδικά, για να απαντήσουν την ακόλουθη ερώτηση: Ποια «αστέρια της είδησης» θα έπαιρνε η ενότητα XXX των Ελληνικών του Ξενοφώντα;

7. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο χρειάζεται προσοχή κατά τους χειρισμούς στην τάξη. Δίνει ωστόσο στους μαθητές την ευκαιρία να ωριμάσουν και να αναλάβουν μεγάλο μέρος της ευθύνης των υλικών εργασίας. Σε κάθε περίπτωση, καλό είναι να αποφεύγεται η

ανάρτηση κειμένων χωρίς την έγκριση του καθηγητή, και μάλιστα όταν οι εργασίες είναι ομαδικές.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Διδακτική αξιοποίηση των ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων:

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html

Πρόγραμμα Σπουδών Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας Α΄ Λυκείου (2011):

<http://edu.klimaka.gr/arxeio/leitourgia-lykeio/programma-spoudwn-arxaia-ellhniki-logotexnia-a-lykeiou-klimaka.pdf>